

Latinská Amerika už neznamená katolícka. Pád bývalej bašty ľudového katolicizmu

Branislav Michalka

18. januára 2022 ✝ Cirkev

Zdroj: flickr.com

Kedysi monolitná náboženská klíma Latinskej Ameriky, sa podľa najnovších štatistík rýchlo mení. Príslušnosť ku katolíckej Cirkvi, predtým bežné poznávacie znamenie priemerného Juhoameričana, sa z roka na rok vytráca s čoraz väčšou rýchlosťou. Odpadnutí katolíci najčastejšie odchádzajú k protestantským charizmatickým hnutiam, expandujúcim už približne 40 rokov z USA, kde majú štedrých sponzorov. K takému hnutiu sa nakoniec hlási aj súčasný brazílsky prezident Bolsonaro. Práve Brazília je dnes vnímaná ako raj protestantských turícných kazateľov, krčovito dvíhajúcich ruky k nebu a zaplavených potokmi hysterických slz, ktoré im tečú z očí.

Avšak ani iné štáty Strednej a Južnej Ameriky na tom nie sú lepšie. V Mexiku klesol, približne v priebehu pol storočia, počet katolíkov v obyvateľstve z 98 % na 77 %. Podiel protestantov, druhu ktorý bol v mysliach Mexičanov dvesto rokov spájaný len s „gringami“ (hanlivé označenie občana USA zo severu), sa zvýšil vlani na 11,2 %. Aj medzi mexickými katolíkmi sú najobľúbenejšie už zmienené turíčne hnutia, ktoré v extatickom vytržení demonštrujú neustále zostupovanie Ducha Svätého na svojich členov. To sa prejavuje rôznymi formami hystérie, nesúvislým a zmäteným blabotáním, prípadne upadaním do tranzu, končiacim odpadnutím a znehybnením.

Neexpandujú však len charizmatici, pracujúci na úrodnej pôde južanskej emocionality, ale aj tradičnejšie protestantské hnutia z USA, ako baptizmus alebo metodizmus neprichádzajú skrátka. Či v náhlom prozelytizme nehrá určitú úlohu aj túžba bývalých mexických katolíkov prekročiť hraničnú rieku Rio Grande a ocitnúť sa vo vytúženom Bidenovom raji, to sa vo veci svedomia a individuálnej viery určuje len ťažko, avšak podobnú motiváciu tiež nemožno vylúčiť.

Zdroj: flickr.com

Južnejšie od Mexika apostáza katolíkov neslabne, ale naopak dosahuje ešte výraznejšie parametre. Podľa prieskumu agentúry *Latinobarómetro*, už v siedmich krajinách tohto kontinentu stratila katolícka Cirkev nadpolovičnú väčšinu. Vzhľadom na to, že kedysi predstavovali katolíci v týchto krajinách početný stav blížiaci sa k 100 %, dokumentujú tieto zistenia tristnú skutočnosť, že polovica národa už odpadla od viery. K tejto avantgardnej sedmičke štátov patrí napríklad Uruguaj alebo Dominikánska republika. Americký denník *The Wall Street Journal* dokonca predpovedá, že aj Brazília, doposiaľ najľudnatejšia a najväčšia katolícka krajina na kontinente, by sa už počas tohto roka mohla ocitnúť v tomto rýchlo sa rozširujúcom klube odpadlíkov a počet katolíkov by v nej mal klesnúť pod 50 %. Vskutku, veľmi rozporuplné sú výsledky pokoncilového *aggiornamenta* a tzv. nových Turíc, ktoré očakávali mnohí konciloví otcovia. Žeby si ich predstavovali ako príchod turíčnych protestantov, do bývalých homogénne katolíckych regiónov, to je nepravdepodobné.

V Riu, jednom z brazílskych federálnych štátov, už k tomuto vývoju došlo a to už pred desiatimi rokmi. Katolíci tu podľa sčítania obyvateľstva v roku 2010 tvorili len 46 % populácie. Aké budú výsledky pri ďalšom sčítaní, to nie je ťažké si z globálneho vývoja domyslieť. Podľa hlavného brazílskeho demografa José Eustáquia Diniza Alvesa, by katolíci už v lete 2022 mali tvoriť menej ako 50 % populácie v krajine. Demograf tieto očakávania komentoval lakonicky: „*Vatikán stráca najväčšiu katolícku krajinu na svete. To je veľká a nezvratná strata.*“ Evidentne ani prítomnosť prvého juhoamerického pápeža vo Vatikáne nedokázala tento trend zastaviť. Otázkou zostáva, či v konečnom dôsledku tento proces paradoxne neurýchlila.

Väčšinovo, podobne ako v Mexiku a v ďalších štátoch, odchádzajú „hľadajúci“ katolíci k zmieneným turíčnym charizmatickým protestantom. Dôvody, prečo bývalým katolíkom imponuje práve tento druh protestantizmu, ktorý je svojím subjektivismom a svojvoľnosťou pravým antipódom katolicizmu, sú viaceré. V prvom rade je to výsledok vývoja v samotnej katolíckej Cirkvi, ktorá sa po II. vatikánskom koncile snažila likvidovať krásu a impozantnosť prílišného „ritualizmu“, čím vlastne odstránila pre obyvateľstvo zmiešané z Indiánov, Európanov a černochovej tú vizuálne najpríťažlivejšiu zložku. Do tejto deštrukcie sa votrela ešte juhoamerická *Teológia oslobodenia*, ktorá sa snažila premeniť kňaza na revolucionára a sociálneho pracovníka. To, čo zostalo, bol obraz liturgie veľmi pripomínajúcej obrady expandujúcich protestantov z USA a obraz kňaza zbaveného akejkolvek tradičnej katolíckej spirituality. Skrátka, akýsi juhoamerický variant nevýrazného anglikánskeho duchovného, ktorý sa každý deň musí rozhodovať, kým vlastne je.

Tento nedostatok autentickosti bývalí katolíci rýchlo vycítili a začali sa obzerať po náhrade, ktorá by ich jednak ušetrila od neustálych modernistických spochybňovaní základných vieroučných právd, ku ktorým

v pokrokovej „katolíckej“ teológii hojne dochádza a navyše bola blízka ich naturelu, ktorý sa bohužiaľ nemôže honosiť príliš výrazným sklonom k racionálnym úvahám či komplikovanejším teologickým špekuláciám. Keďže im bola odopretá Cirkvou tolerovaná a kultivovaná emotívna ľudová viera, so všetkými jej nádhernými umeleckými a rituálnymi prvkami, udržiavajúca ich celé stáročia v náručí pravej viery, rozhodli sa vyhľadať niečo podobne emotívne, avšak už bez vznešenej krásy katolíckeho umenia, bez rádu a bez nároku na objektívnu pravdu. Extatický zážitok, pocit, že sú osobne navštívení Duchom Svätým, otvorenie stavidiel anarchickej duchovnej svojvôle, to je pravý balzam na trpiacu dušu latinskoamerického miešanca, ktorému vzali na jednej strane mystiku a krásu katolíckej liturgie a na druhej strane ho skrze kázanie modernistických teológov zbavili vedomia poslušnosti voči nejakej náboženskej tradícii a autoritám.

Taktiež neustále balansovanie kléru na hrane medzi revolucionárom a sociálnym aktivistom sa nevyplatilo. Výsledok je podobný ako pri katolíckom rape – všetci, ktorí niečo také hľadajú, nakoniec siahnu po autentickej verzii a katolícku podobu vnímajú ako trápnu a neautentickú. Charizmatickí protestanti, sami odchovaní duchovnou anarchiou svojej základne v USA a nespútaní nijakou tradíciou a objektívnym sociálnym učením, skrátka dokážu vytrieskať zo sociálnej rétoriky omnoho účinnejší duchovný aj ekonomický kapitál ako katolícki kňazi.

Rovnaký účinok malo zavádzanie popových alebo etnických prvkov do juhoamerických sv. omší v katolíckych kostoloch. Keďže bolo nakoniec brzdené zvyškami nejakých liturgických pravidiel, prinieslo opačný efekt – navnadení ľudia, ktorí si dovtedy mysleli, že horúce rytmy patria na ulicu a na zábavu, radostne prijali uvoľnenie, avšak neskôr začali hľadať také rytmy, na aké sú skutočne z ulice zvyknutí a nie ako tie vypeparované z katolíckych omší. Profesor Andrew Chesnut komentuje hudobnú príťažlivosť turíčných charizmatikov pre Juhoameričanov nasledovne: *„Napríklad hudba, ktorú počujete v kostoloch turíčných charizmatikov, ma rovnaké rytmy, aké si ľudia užívajú aj mimo kostola.“* Momentálne, ako charizmatickí protestanti, si ju môžu užívať všade, aj v kostole. Tam, kde nie je striktné oddelené sakrálne od zábavného, sa sakrálne nakoniec zmení na individuálnu zábavu, zážitok a radostný pocit. Objektívna pravda je odsunutá na okraj, a ukazovaná charizmatickým veriacim, ako niekoľko zúfalých základných pozostatkov z ruín gigantickej stavby kresťanskej teológie.

Táto zabávačská atmosféra v náboženstve, upozorňuje na severoamerický pôvod turíčného hnutia, na televízne šou protestantských kazateľov, s ich širokými, nikdy nemiznúcimi úsmevmi, krčovitou mobilizáciou veriacich a neustálymi výkrikmi „*hallelujah*“ na perách. Obohatená o sombrero a gitaru, dobyla aj Latinskú Ameriku. Charizmatické hnutie, inšpirované severoamerickou mediálnou dravosťou, sa dokázalo v regióne zmocniť médií omnoho efektívnejšie, než katolícka Cirkev.

Zdroj: maxpixel.com

Dokiaľ Cirkev viedla ľudí k tomu, že kostol nie je na zábavu, tak to fungovalo. Akonáhle sa snažila poľaviť, bol koniec. Ľudia sa túžia zabávať všade. Ak sú k tomu navádzaní, radi si na to zvyknú. Pokiaľ im ešte niekto k tomu pridá tvrdenie, že budú určite spasení, stačí ak majú intímny vzťah s Bohom a dar jazykov od Ducha Svätého, nie je treba nič dodávať. Trnistá cesta sa zmení na cestu radostnú a pohodlnú. Katolícke pôsty, zdržanlivosť, rítus, tradičné modlitby, všetko čo spútava nehatanú emóciu, boli radostne zahodené v prospech rytmu a instantnej rýchlej spásy.

Oficiálna katolícka hierarchia priznáva, že prehráva. Katolícky biskup Adriano Ciocca Vasino vidí však ako dôvod krachu nie opustenie tradičnej katolíckej zbožnosti, ale absenciu dostatočnej flexibility Cirkvi pri angažovaní sa v sociálnych problémoch súčasnosti: *„Evanjeliáli rastú predovšetkým v chudobných predmestských štvrtiach pracujúcej triedy. Nie sme takí rýchli ako tieto cirkvi a nie sme prítomní v týchto oblastiach.“*

To je však opäť len pokus prispôbiť sa protestantom, v domnienke, že sa katolíkom podarí rovnaký úspech. Je to však začarovaný kruh: buď sa vzdajú katolíci svojho katolicizmu úplne a potom z nich budú, tak či tak, už len protestanti alebo sa svojho katolicizmu vzdajú polovičato a potom nemajú šancu konkurovať jednoduchým frázam a sloganom zrytmizovaných kazateľov. Na návrat k plnej tradícii, zdá sa, nepomýšľajú.

Z bašty katolicizmu, ktorá síce nepriniesla Cirkvi výrazné duchovné, mysliteľské či kultúrne osobnosti, ale bola akousi zálohou typu „keď už všetko padne“, sa stáva rýchlo rastúca bašta charizmatického tranzu. Keby išlo o prechodný jav, ktorý sa dá ľahko zvrátiť, možno by nárek nebol na mieste. Avšak slová brazílskeho demografa José Eustáquia Diniza Alvesa, ktorý vyššie hovoril o „nezvratnej strate“, neveští nič dobré.

V knihe Plinia de Oliveiru: Revolúcia a Kontrarevolúcia, sa môžete oboznámiť s ďalšími skutočnosťami, ktoré opisuje autor článku viac v linku:

[viac v knihe https://www.christianashop.sk/prof-plinio-oliveira-revolucia-a-kontrarevolucia/](https://www.christianashop.sk/prof-plinio-oliveira-revolucia-a-kontrarevolucia/)

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/latinska-amerika-uz-neznamena-katolicka-pad-byvalej-basty-ludoveho-katolicizmu/>